

J.W. Rosłon

"Małżeństwo i rodzina w Biblii",
Kazimierz Romaniuk, Katowice 1981
: [recenzja]

Studia Theologica Varsaviensia 20/2, 323-325

1982

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

do świata. *Wprowadzenie w lekturę Pisma Świętego* na 13 stronach, pióra ks. prof. Cz. Jakubca, orientuje czytelnika zwięźle o bosko-ludzkim charakterze Biblii, a więc introdukcyjnych tematach natchnienia, objawienia, kanonu, formowania się i literacko tekstowej stronie Starego i Nowego Testamentu, oraz jego wartości jako „przy mierza”. W cz. I kształtowanie się Starego Testamentu obszerniej przedstawił jeszcze ks. doc. M. Peter, a na początku cz. II — narastanie pism Nowego Testamentu ukazał ks. dr M. Wolniewicz, a więc obaj redaktorzy naukowi tej pracy zbiorowej. Oni też zadbali o tablice chronologiczne do poszczególnych części. Nie ma żadnych indeksów poza wykazem współautorów i spisem rzeczy na początku oraz krótkim wykazem ksiąg Starego Testamentu po cz. I i Nowego Testamentu po cz. II. Jeśli chodzi o omówienie poszczególnych ksiąg, skoro została publikacja pomyślana jako osobny Wstęp do Starego i Nowego Testamentu a więc jednak książka jakoś zastępująca w praktyce podręcznik (trzeba się z tym liczyć, że tak będzie wykorzystywana), być może dobrze byłoby, gdyby przez jakiś podział lub przynajmniej odrębny druk uwypuklić ważniejsze tematy (tytuł, układ, forma literacka, autor, czas powstania, poglądy, teologia, zastosowanie itp.). Ponadto aż by się prosiło o dodanie krótkiej, najbardziej podstawowej bibliografii zagranicznej i możliwie pełnej polskiej. To by nieco zmieniło ogólny charakter publikacji, ale byłoby krokiem ku uczynieniu z niej bardziej jeszcze cennej pomocy dla studiujących a także miłośników Biblii. Zdaje się, że stracił na tej publikacji nieco Pięcioksiąg, bo wypadły wstępy do poszczególnych jego ksiąg na korzyść ogólnego tylko ujęcia na 4 i pół stronach. W Nowym Testamencie zmieniono układ ksiąg w stosunku do *Biblii Poznańskiej* na korzyść układu chronologicznego. Stąd po Corpus Paulinum i Listach Katolickich znalazły się Ewangelie synoptyczne wraz z Dziejami Apostołskimi a następnie Pisma Janowe. Na s. 149 trzeci wiersz od góry wydrukowany został „do góry nogami”. Książka jest praktyczna i potrzebna, ale ma trochę, przynajmniej tak mi się wydaje, wygląd prowizoryczny.

J.W. Roston

Ks. Kazimierz Romaniuk, *Małżeństwo i rodzina w Biblii*, Katowice 1981 Księg. Św. Jacka 8° ss. 171 (Attende lectioni, 7).

Jest to jedna z trzech pozycji ks. doc. Kazimierza Romaniuka w serii Attende Lectioni, obok *Powołania w Biblii* (1975) i *Wiary w*

zmartwychwstanie, pusty grób i pojawienie się zmartwychwstałego (1981), nie licząc starszej pozycji (z 1972 r.) wspólnie z o. A. Jankowskim — *Kapłaństwo w Piśmie świętym Nowego Testamentu*. W tej serii też opublikował Ks. prof. L. Stachowiak: *Prorocy — słudzy słowa* (1980). Pozycje z tej serii odznaczają się zazwyczaj dodatnio szczęśliwym połączeniem przystępności i popularyzacyjnego podejścia z solidnym ujęciem naukowym w sensie zaznajomienia czytelnika ze współczesnym stanem zagadnienia i proponowanymi rozwiązaniami, z własnym wkładem autora, a jednocześnie uczynienie tego w sposób nie nużący, nie odstrasający i ludzkim, komunikatywnym językiem, bez żargonu naukowego, który tak bardzo odstrasza i zniechęca ludzi wyczulonych na piękno mowy ojczystej, choćby nawet byli w stanie ten żargon pojąć. Autor omawianego tomu potwierdza to dobre mniemanie o całej serii, nawet gdy przytacza terminy i zwroty greckie, daje je w transkrypcji, podobnie jak i hebrajskie. Problematyka poruszana jest dużej wagi i dotyczy żywego wciąż zagadnienia, w którym wierni chcą mieć jasne rozeznanie, jak właściwie te sprawy przeżywane przez większość społeczeństwa, są ustawione w źródle Objawienia i jaka, oraz dlaczego, jest różnica między Starym a Nowym Przymierzem pod tym względem.

W siedmiu rozdziałach traktowane są sprawy małżeńskie według Starego Testamentu, natomiast w dwóch rozdziałach w Nowym Testamencie, co nie znaczy, by im było poświęcone mniej miejsca, lecz po prostu jest inny rozkład treści i rozdziały bardziej rozbudowane, bo autor rozróżnił tylko nauczanie samego Jezusa od nauczania Pawłowego, w którym widzi pełnię nowotestamentalnej nauki o małżeństwie i rodzinie. Problemy mieszczą się w ramach rozdziałów, a odnośnie Starego Testamentu (w cz. I) poświęcone im są osobne rozdziały. Po Zakończeniu reasumującym różnice i podobieństwa w charakterze religijno-socjologicznym małżeństwa w obu Testamentach, dołączył autor Noty uzupełniające, poświęcone dwóm zagadnieniom, wymagającym rzeczywiście obszerniejszego potraktowania, mianowicie, o „sprawiedliwości” Józefa, gdy chciał opuścić Maryję, oraz o sensie, w jakim naśladowcy Chrystusa mają „stać się dziećmi”. Potem mamy bibliografię, w której, niestety, figurują tylko trzy polskie nazwiska: Autora, o. Jankowskiego i ks. Kudasiewicza, a pozycje dotyczą czasu 1958—1970. Szkoda, że nie uwzględnione zostały inne przyczynki do tego działu zagadnień w publikacjach innych biblistów i w publikacjach nowszych. Jeżeli chodzi o poruszane problemy, to w części I traktuje autor o: udziale w stwórczej mocy Boga, instytucji małżeństwa starotestamentowego (wybór żony, „zapiąta”, obrzęd zaślubin), o prawie małżeńskim (przeszkody, małżeństwo mieszane, rozwód, lewirat), faktycznej poligamii przy ideale monogamicznym, prawach kobiety, dziec-

ku, rodzinie, mistycznym ujęciu małżeństwa (tu także o Pieśni nad Pieśniami) oraz dramatach w życiu małżeńskim (bezpotomność, konflikt pokoleń, wiarołomstwo i despotyzm małżonka). W części nowotestamentalnej w rozdz. I dotyczącym nauki Jezusa, zostały omówione wyczerpująco teksty o nierozzerwalności małżeństwa w polemice z faryzeuszami (Mk 10, 2—9) i logion Jezusa (Mk 10, 10—12; Mt 5, 32; 19, 9; Łk 16, 18), następnie przez J 8, 10 n. o trwałości małżeństwa oraz współczesne próby spojrzenia na nierozzerwalność. Z kolei zajął się autor problemem celibatu (bezżeństwa) oraz rodziną (ojciec, matka, dziecko, wdowy — ich miejsce, prawa i obowiązki). W rozdz. II dotyczącym Pawłowego nauczania, po ogólnej charakterystyce, poruszone zostały zagadnienia: stosunku małżeństwa do dziewictwa, „małżeństw duchowych”, nierozzerwalności, separacji, przywileju Pawłowego, wdów, jednożeństwa, obowiązki i przywileje poszczególnych stanów w rodzinie, oraz mistyka małżeństwa. Mamy więc przegląd dyskusji i rozwiązania proponowane przez autora.

J. W. Roston